

γριέτσα ἡ, Μεγίστ. ἐεργέτσα Μεγίστ. γεργέτσα Μεγίστ. Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ι ά, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. ἐ ε ρ γ ι ά καὶ γ ε ρ γ ι ά, καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -έ τ σ α.

Μικρόσωμος γραῖα: Ποίημ.

Εἶδε μὴν καλὴν γεργέτσα
τὸ ἔτρωεν ψωμὶν τὸ ἑλίετσα
τὸ ἑκατοῦρα ἔς τὴν γωνιέτσα

Συνών. γ ρ ι ί τ σ α 1.

γρίζα ἡ, Πελοπν. (Καρδαμ. Ξεχώρ. Σαηδόν.) γρίζα Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Λεῦκτρ.) γρίτζι τό, Πελοπν. (Λεῦκτρ. Πλάτσ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ἐδώδιμον ἄγριον χόρτον ἐνθ' ἄν. : Σήμερα μάζωξα γρίζες τσαι θὰ φάω ὠραῖο φατ Πελοπν. (Ξεχώρ.) Ἐπειδὴ δὲν εἶναι πικρὴς οἱ γρίζες, γι' αὐτὸ ὅλος ὁ κόσμος τις τσνηγάει αὐτόθ.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γρίζα Ἰθάκ. Κόκκινη Γρίζα αὐτόθ.

γριζέα ἡ, Πόντ. (Ἀργυρόπ. Ἰμερ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.) γριντζέα Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ ι ζ ε ύ ω. Διὰ τὴν παραγωγὴν βλ. Α. Παπαδοπ., Γραμμ. Πόντ. Διαλ., 131.

1) Ἐκχέρσωσις ἐδάφους διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο καλλιεργήσιμον ἐνθ' ἄν. : Πάγω ἔς σὴν γριζέαν (πηγαίνω διὰ νὰ ἐκχερσώσω ἀγρὸν) Πόντ. (Χαλδ.) Εὐτᾶγω γριζέαν (ἐκχερσῶ ἀγρὸν) αὐτόθ. || Ἄσμ.

Ἐπέρα γριζομάκελλον, ἐχπάστα ἔς σὴν γριζέαν (ἐπῆρα μάκελλαν, σκαπάνην, ἐξεκίνησα δι' ἐκχέρσωσιν ἀγροῦ) Πόντ. (Τραπ.) Συνών. γ ρ ι ζ ε μ α ν. 2) Ἀγρὸς ἐκχερσωμένος Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) 3) Χέρσον ἔδαφος Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

γρίζεμαν τό, Πόντ. (Κερασ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.) γρίντζεμαν Πόντ. (Χαλδ.) γίρζεμαν Πόντ. (Τραπ.) γούρζεμαν Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ ι ζ ε ύ ω.

Γ ρ ι ζ έ α 1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν. : Μὲ τὸ γρίζεμαν ἐποίκα ἕναν καλὸν χωράφιν Πόντ. (Τραπ.)

γριζεύω Πόντ. (Ἀργυρόπ. Ἰμερ. Κερασ. Ματζούκ. Ὀφ. Σάντ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.) γριντζεύω Πόντ. (Χαλδ.) γιρζεύω Πόντ. (Τραπ.) γουρζεύω Πόντ. (Τραπ.)

Κατὰ Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 268 ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἔ κ ρ ι ζ ε ύ ω, κατὰ δὲ Ἀνθ. Παπαδόπ., Λεξικογρ. Δελτ. Ἀκαδ. Ἀθην., 1 (1939), 14, ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἀμαρτ. ρ. ἔ κ ρ ι ζ ε ύ ω.

1) Ἐκχερσῶναι τὸ ἔδαφος διὰ βαθείας σκαφῆς ἀφαιρῶν πέτρας καὶ θάμνους διὰ νὰ γίνῃ ἀγρὸς κατάλληλος πρὸς σπορὰν ἐνθ' ἄν. : Ἐγρίζεφα εἰνὸς κοτοῦ τόπον (ἐξεχέρσωσα ἐνὸς μοδίου ἔδαφος, ἔκτασιν, εἰς τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ σπεύρωμεν δέκα ὀκάδας σπόρου) Πόντ. (Σταυρ.) Ἐγρίντζεφα τὴν γριντζέαν (ἐξεχέρσωσα τὸ χέρσον) Πόντ. (Χαλδ.) || Παροιμ.

Ἀρκον ἔς σὰ ξύλα ἔστειλαν κ' ἐγρίζεφεν τὸ δάσος (τὴν ἀρκούδα ἔστειλαν εἰς τὰ ξύλα καὶ ἐξερρίζωσε τὸ δάσος ἐπὶ ἀνοήτου, ὁ ὁποῖος λαβὼν ἐντολὴν νὰ φέρῃ τι παραλαμβάνει πᾶν τὸ προστυχὸν ἢ ἐπὶ τοῦ διὰ μικρὰν ἐργασίαν προκαλοῦντος μεγάλην ζημίαν) Πόντ. (Τραπ.) Συνών. ἀ π ο γ ρ ι ζ ε ύ ω. 2) Ἀνασκάπτω βαθέως τὸ ἔδαφος Πόντ. (Κερασ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.) : Ἐγρίζεφα τὸ κεπὶν (ἀνέσκαψα τὸν

κῆπον) Σταυρ. Γριζεύω τὴν χωράφι' τ' ἀπαμμερέαν (ἀνασκάπτω τοῦ χωραφιοῦ τὸ ἐπάνω μέρος) Χαλδ. Ἐγριζέυτεν καλὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο αὐτόθ. Χωράφ' γριζεμένον (χωράφι ἀνεσκαμμένον) αὐτόθ. || Ἄσμ.

Ἐλίχτρεφα κ' ἐγρίζεφα καὶ τὴν ἀγάπη μ' εὔρα
κ' ἐχάλασα κ' ἐπίασ' ἀτεν ἄς τὰ λεγνὰ τὰ μέσα
(ἐλίχτρεφα = ἐσκάλισα) Κερασ. Τραπ.

γριζομάκελλον τό, Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) γριντζομάκελλον Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῶν οὗς. γ ρ ι ζ έ α καὶ μ α κ έ λ λ ι.

Ἡ διὰ τὴν ἐκχέρσωσιν ἢ τὸ σκάψιμον χρησιμοποιοιούμενη ἀξίνη ἐνθ' ἄν. : Ἄσμ.

Ἐπέρα γριζομάκελλον, ἐχπάστα ἔς σὴν γριζέαν, ἐχτάλεφα κ' ἐζήτησα καὶ τὴν ἀγάπη μ' κ' εὔρα (ἐχπάστα = ἐξεκίνησα, ἐχτάλεφα = ἐσκαψα) Πόντ. (Τραπ.)

Ἀς φέρ' τὸ γριζομάκελλον, βαθέα τὸ γριντζεύει (τὸ γριντζεύει = ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σκάπτει βαθέως) αὐτόθ.

γριήσιος ἐπίθ. ἐνιαχ. γριήσιους Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ι ά καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ή σ ι ο ς.

Ὁ ἀνήκων ἢ ἀρμόζων εἰς γραῖαν ἐνθ' ἄν. : Γριήσια μὲν. Γριήσιον χέρ'. Συνών. γ ρ ι ά δ ι κ ο ς, γ ρ ι α δ ί σ τ ι κ ο ς, γ ρ ι α δ ί τ ι κ ο ς, γ ρ ι ί σ τ ι κ ο ς, γ ρ ι ί τ ι κ ο ς.

γριὺ τό, ἀμαρτ. γριγὺ Ἐρεικ. Μαθράκ. Ὁθων.

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ι ά ὡς ὑποκορ.

Ἡ μικρόσωμος γραῖα, κυρίως θωπευτικῶς: Ἐφνε μὲ τὰ μίστικα καὶ τ' ἄφηκε τὸ γριγὺ τοῦ ἔς τὴν δικολογία του (μίστικα = ἐμπορικὰ πλοῖα, δικολογία = συγγενεῖς.) Ὁθων.

γριιδάκι τό, Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γριιδάκι Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ι ί δ ι ὡς ὑποκορ.

1) Ἡ γριιά, ἡ μικρόσωμος γριιά ἐνθ' ἄν. : Ξάνοιξε ἵνα γριιδάκι κ' ἕνα ἔροντάκι, μὰ λές κι ἀδρόννα κ' εἶναι Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἐνα ζαρωμένο γριιδάκι εἶναι αὐτόθ. Συνών. γ ρ ι ί δ ι 1. 2) Θωπευτικὴ προσφώνησις διὰ πρόσωπον οἰκεῖον Νάξ. (Ἀπύρανθ.) : Γριιδάκι μου! Φέρε μου τὰ ρουχαλάκια σου, μωρό μου, νὰ σὲ δύσω. Σώπα, μὴ γλαῖς, σώπα νὰ χαρῶ τὸ γριιδάκι μου. Συνών. γ ρ ι ά 4. 3) Εἶδος τηγανίτου ἄρτου Νάξ. (Ἀπύρανθ.) : Μικρὰ γριιδάκια μ' ἀρέσει νὰ τὰ κάνω. Συνών. γ ρ ι ά 13, γ ρ ι ί δ ι 3.

γριίδι τό, Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γριίδι Πόντ. (Ἰνέπ.) Σύμ. γριίδιον Θεσσ. (Τρίκερ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ι ά καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ί δ ι.

1) Γ ρ ι ι δ ά κ ι 1 ἐνθ' ἄν. : Ντίπ γριίδιον, δὲν ἐβλιπι μπρουστά τ'ς Θεσσ. (Τρίκερ.) Ἐλα, καημένο γριίδι, κάτσε ἔς τὴν βαρρασιά πιά, ἵατὶ κάνει κρύο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Δὲν ἡξέρει πιά τὸ γριίδι εἶδα λέει αὐτόθ. || Ἄσμ.

Τὸ γριίδι τὸ βαρβάτο | ἔς τὴν ἀμυγδαλιά 'πὸ κάτω
χύνει ὁ κόρακας κι ἀρπᾷ το | καὶ καθίζει καὶ χτυπᾷ το (πειρακτικὸν ἄσμα λεγόμενον πρὸς γραῖαν) αὐτόθ. 2) Γ ρ ι ι δ ά κ ι 2 Νάξ. (Ἀπύρανθ.) 3) Γ ρ ι ι δ ά κ ι 3 Νάξ. (Ἀπύρανθ.) : Ἐνα-δυὸ γριίδια ἴφρα μοναχιά μου.

γριδοβόλι τό, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ι ί δ ι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -β ό λ ι.

Πλῆθος τηγανιτῶν ἄρτων : Μουρέ, μὰ εἶδα γριδοβόλι εἶν' εὐτό! Πόσοι θὰ φάσι; Συνών. γ ρ ι ι δ ο θ έ μ ι.